

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 29 februari 1924 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om ändring eller upphävande av 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 219, har herr *Kilbom* m. fl. hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om, i vad mån 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen bör underkastas ändring eller upphörande samt för riksdagen framlägga det förslag till lagändring, vartill utredningen kan föranleda».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Den i motiveringen till förevarande motion närmast berörda punkten i 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen — vilken i motionen återgives i den avfattning den ägde före en 1921 däri vidtagen ändring — stadgar i sin nuvarande lydelse:

Utskottets yttrande.

»Att följande brev och handlingar, nämligen:

från bankinspektionen till bank avlätna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra enskildas förhållanden till bank,

från tillsyningsmyndigheten över fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet till vederbörande yrkesutövare avlätna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra sagda yrkesutövares enskilda affärer eller andra personers ekonomiska förhållanden,

icke må utlämnas, förrän femton år från brevets eller handlingens datum förflutit. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, vilken obehörigen utlämnats, böte femtio riksdaler.»

Till den del detta stadgande avser »från bankinspektionen till bank avlätna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra enskildas förhållanden till bank», har det tillkommit genom en av 1905 års riksdag beslutad, 1906 definitivt antagen grundlagsändring. Den motion, som gav anledning till beslutet, gick, i likhet med ett 1902 av riksdagen antaget, men vid slutlig prövning 1903 av andra kammaren förkastat förslag till grundlagsändring, ut på att bankinspektionens memorial och ämbetsbrev angående banks förhållanden ävensom svarsskrivelser

å sådana ämbetsbrev skulle vara hemliga, oavsett om de berörde enskildas förhållanden eller ej. Mot detta förslag anförde konstitutionsutskottet bl. a.:

»Det är blott enskildes namn samt detaljuppgifter om deras förhållanden till bank, som ej böra få lämnas åt offentligheten; men sådana utdrag ur skrivelser och handlingar torde utan svårighet kunna lämnas, att från offentliggörande undantagas såväl namn som även detaljuppgifter av antydd beskaffenhet. Och förvisso måste det anses synnerligen otillfredsställande, att sakförhållanden, vilka eljest icke få hemlighållas, skulle kunna undandragas offentligheten av den orsak, att de omnämnas i samma handling som enskildes bankaffärer. Utskottet har på grund härav funnit nödigt att så avfatta ifrågavarande stadgande, att förbudet mot offentliggörande av dessa skrivelser och handlingar endast gäller i den mån enskildes förhållanden till bank däri beröras.»

I det betänkande med förslag till tryckfrihetsförordning, som den 20 december 1912 avgavs av särskilda kommitterade, föreslogs i huvudsak bibehållande av då gällande grundlagsregler angående banksekretessen. Kommitterade betonade särskilt, att de »icke funnit sig böra förorda frångående av den princip, som vid tillkomsten av det nuvarande stadgandet så kraftigt hävdades, eller att sekretessen icke bör sträcka sig utöver enskildes förhållande till bank». Endast den jämkning föreslogs, att ej blott bankinspektionens skrivelser till bank utan även övriga in- och utgående skrivelser samt de hos bankinspektionen befintliga handlingar i allmänhet skulle, försåvitt de rörde enskildes förhållande till bank, hållas hemliga.

I motionen åsyftas närmast en sådan ändring i berörda stadgande, »att från publicitet undantoges endast den del av ämbetsbrev och handlingar, som angiva kredittagares namn och kreditbeloppets storlek». En sådan ändring hava motionärerna ansett påkallad av »de stora skador, som uppstått därigenom, att till följd av nämnda stadgande bankinspektionens verksamhet blivit helt undandragen allmänhetens och pressens blickar».

Det yrkande, vari motionen utmynnar, går emellertid vida längre. Motionärerna hemställa nämligen om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, »i vad mån 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen bör underkastas ändring eller upphörande samt för riksdagen framlägga det förslag till lagändring vartill utredningen kan föranleda».

Vad motionärerna föreslå är således en allmän revision — eventuellt upphörande — av de i 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen intagna bestämmelserna dels om handlingars offentlighet i allmänhet, dels om undantag från denna regel. Utskottet vill med anledning härav — under betonande att ett »upphörande» av giltigheten av den för vårt statsskick grundläggande principen om handlingars offentlighet givetvis ej kan komma i fråga — erinra därom, att riksdagen 1921 hos Kungl. Maj:t hemställde om en snar revision av tryckfrihetsförordningens sekretessbestämmelser. Utskottet, som utgår ifrån att detta betydelsefulla spörsmål alltjämt är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, anser på denna grund en förnyad allmän framställning i ämnet icke vara av behovet påkallad.

Vad angår det särskilda spörsmål, som i motionen närmast beröres, eller frågan om banksekretessen, så vill det synas utskottet, som om de önskemål motionä-

terna härutinnan framfört, sammanfalla med de avsikter, som, på sätt ovan anförts, bestämde utformningen av det nu gällande grundlagsstadgandet; redan nu skulle alltså dessa önskemål vara tillgodosedda. Visserligen får ej den möjligheten förbises, att det ifrågavarande stadgandet i tillämpningen kommit att verka annorlunda än vid dess tillkomst avsetts. Utskottet anser det i så fall tänkbart, att genom någon förtydligande jämkning i stadgandet det allmännas intresse av offentlighet på det ifrågavarande området skulle kunna bättre än nu tillgodoses, utan att därmed berättigade enskilda intressen åsidosättas eller bankinspektionens möjligheter till effektiv kontroll kringskäras. Då det emellertid kan påräknas, att jämväl denna fråga kommer under omprövning vid den revision av tryckfrihetsförordningens sekretessbestämmelser, varom riksdagen hemställt, saknar utskottet anledning att föreslå, att riksdagen gör detta ämne till föremål för en särskild framställning hos Kungl. Maj:t.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 februari 1924.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Närvarande: Herrar Larsson i Västerås, von Geijer, Strömberg, Thulin, G. W. Hansson, Lyberg*, Stendahl*, P. J. Gustafsson, Nils Anton Nilsson, E. B. Andersson*, Johan Bergman, Sävström*, Jansson i Edsbäcken*, Engberg*, Vennerström*, Borg, K. A. Westman, Gustafson i Kasenberg, Sehlén* och Björkman i Norrköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Engberg*.
